

הרעיון היהודי

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי" רח' שמריה 11
ת.ד. 6918 ירושלים 5823540-02

לע"נ

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

בניית המזבח לפני בניית המקדש

בניית המזבח הוא המעשה הראשון שמוטל עלינו לעשות כדי להביא לחידוש הקרבת הקורבנות. את המזבח אפשר לבנות גם כשעדיין בית המקדש לא בנוי. וכך פסק הרמב"ם: מקריבים הקורבנות כולם אף על פי שאין שם בית בנוי.¹ גם בתחילת ימי בית שני בנו מזבח והקריבו עליו קורבנות ללא בית מקדש, תקופה זו נמשכה עשרים ושנים שנה עד שנגמר בנין בית המקדש.² ואכן מצאנו מגדולי ישראל שפעלו לחידוש עבודת הקורבנות, נצטט את דבריהם של בעל הכפתור ופרח ושל רבי עקיבא איגר וחתנו החתם סופר. בעל כפתור ופרח מביא בספרו: רבינו יחיאל מפריס ז"ל אמר לבא לירושלים והוא בשנת שבע עשרה לאלף השישי ושיקריב קורבנות בזמן הזה.³ ותשובת החתם סופר לרבי עקיבא איגר שביקש ממנו לבדוק את האפשרות לקבל רשות משליטי ירושלים להקריב קורבנות בהר בית: ומה שביקש מורי חותני לבקש משרי ירושלים ליתן רשות להקריב, הוא (השליט בירושלים) קפדן גדול כי הוא אמר לבל יקרב שם מי שאינו מאמונת ישמעאל כי שם נבנה בית העבודה שלהם, ואומרים שאבן השתייה באמצע הכיפה ההיא ולא יקרב שם איש זר שאינו מאמונתם.⁴

מידות המזבח

מידות המזבח: אורכו שלושים ושתיים אמה, רוחבו שלושים ושתיים אמה וגבהו עשר אמות.¹ מידות אלה לא מעכבות בבניין המזבח ובלבד שהמזבח לא יהיה קטן מאמה על אמה בגובה שלש אמות. יסוד המזבח, מבנהו הרבועי, ארבע קרנותיו והכבש מעכבים, שאם לא עשאם המזבח פסול, שאר הפרטים הם רק למצווה.²

אבני המזבח

- א. אסור שיגע ברזל באבני המזבח גם אם הברזל לא פגם בשלמות האבנים.¹
- ב. האבנים צריכות להיות שלמות, אכן שנפגמה כחגירת ציפורן פסולה.²
- ג. הגדרת אבן שלמה: אבן שלא נפגמה מגורם חיצוני אחרי שהוצאה ממקומה הטבעי, ולכן אבן שהוצאה מקרקעית הים או מעומק האדמה הרי היא נחשבת כאבן שלמה גם אם היא חסרה כי זו היא שלמותה הטבעית.³
- ד. הדרך המעשית הקלה להבאת אבני המזבח תהיה על ידי הוצאת אבנים מהים על ידי צוללנים, את האבנים יניחו בכלי פלסטיק באריזה שתגן על כל אבן מחכוך עם אבן אחרת.⁴

¹ רמב"ם בית הבחירה פ"ב ה"ד, פ"ו ה"טו.

² עזרא ג ב-ז.

³ כפתור ופרח פ"ו לר' אישתורי ב"ר משה הפרחי, חי במאה הראשונה לאלף השישי.

⁴ שו"ת חתם סופר י"ד תשובה רל"ו לחותנו ר' עקיבא איגר ז"ל.

¹ רמב"ם בית הבחירה פ"ב ה"ב.

² רמב"ם שם פ"ב ה"ז, עין בלקוטי הלכות לזבחים סב.

¹ רמב"ם בית הבחירה פ"א ה"טו.

² רמב"ם שם פ"א ה"יד.

³ מידות פ"ג מ"ד, הרש"ש שם.

⁴ חוות דעת של מומחים בתחום הצלילה הימית ואריזת חומרים.

מלט לבניין המזבח

בזמן בניין המזבח השתמשו בנוסף לאבנים גם בחומר מדבק, וכך לשון הרמב"ם: מביא אבנים שלמות גדולות וקטנות ומביא סיד וזפת וקוניא וממחה ושופך לתוך מלבן גדול!¹ בזמננו אפשר להשתמש במלט או בחומרי דבק אחרים.

למרות שהמלט עשוי גם מאבנים שנטחנו במטחנת ברזל אפשר יהיה להשתמש בו מכיוון שאבן שנטחנה והפכה לחול בטל ממנה שם אבן.²

בניית המזבח

המזבח בנוי משלשה רבועים זה על גב זה, הריבוע התחתון הוא היסוד. לבנית היסוד בונים תבנית מתאימה מפלסטיק או מקרשים חלקים המחברים זה לזה בברגים של נחושת או חומר פלסטי.

לתוך התבנית הזאת יוצקים תערובת של אבנים ומלט או חומרי דבק אחרים ובלבד שלא יהיה בהם תערובת ברזל. מילוי התבנית והיישור יעשו בכלים שאינם מברזל.

כשמתקשה המילוי כל צרכו מעמידים עליו תבנית שניה הקצרה מהראשונה ויוצקים לתוכה אבנים וחומרי דבק. לאחר שמתקשה גם המילוי השני מעמידים עליו תבנית שלישית הקצרה מהתבנית השנייה ויוצקים לתוכה אבנים וחומרי דבק.

בארבע הפינות של ריבוע זה יש ארבע קרנות, הקרנות הן תיבות מרובעות חלולות ופתוחות מלמעלה. הכבש המוליך למזבח נבנה כמישור משופע המתחבר לאמצע הקיר הדרומי של המזבח. לצד הכבש הגדול שני כבשים קטנים אחד למזרח ואחד למערב, הכבש המזרחי מגיע אל הסובב והמערבי אל היסוד. מטייחים את המזבח ומסיידים אותו במברשת שאין בה חוטי ברזל, מקפידים שהעובדים לא יישאו על גופם כל בגד, קישוט או מכשיר שיש בו חלקים מברזל שמא יגעו באבנים ויפסלום.

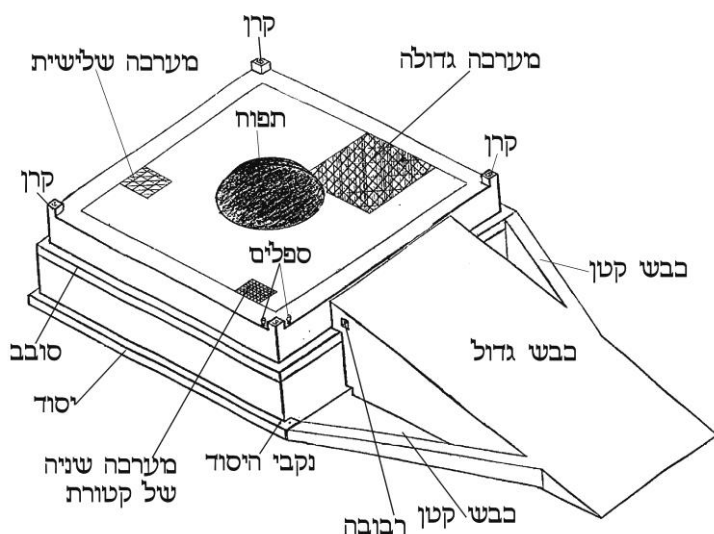
הכנות מעשיות

בימים אלה מוטלת עלינו חובה מידידת להיערך באופן מעשי לבנית המזבח. לצורך זה צריך להיערך לשני דברים עיקריים:

א. הקמת צוות צוללנים שיוציאו מהים אבנים כשרות למזבח, ואחסונם בצורה הטובה ביותר שתשמר שלמותן.

ב. בנית תבנית של מזבח שתהיה מוכנה ליציקה.

והכל חייבים לבנות ולסייע בעצמם ובממונם אנשים ונשים, רמב"ם בית הבחירה פא ה"ב.

¹ זבחים נד, רמב"ם בה"ב פ"ב ה"טז.

² פסח כהלכתו, תורת הבית ח"ג ס"ב, שו"ע יו"ד סימן כח ס"כג אבנים שנטחנו ונעשו עפר כשרים לכיסוי הדם, רמב"ם איסורי מזבח פ"ד ה"טו. אפשר להשתמש בחומרי חיזוק שעשויים רק ממרכיבים כימיים חוות דעת של מהנדס בניין.